

Ministerie van Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**

Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden

Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/justitie

Ons kenmerk
5669170/10

Datum 4 oktober 2010
Onderwerp Zaak Nekschot

Het Openbaar Ministerie heeft op 21 september 2010 de zaak tegen de cartoonist die werkt onder het pseudoniem Gregorius Nekschot, beëindigd met een sepot. Deze beslissing is op die datum aan de verdachte in een gesprek met de officier van justitie nader toegelicht. Voor de achtergronden van deze beslissing verwijs ik naar het bijgevoegde persbericht van het Openbaar Ministerie

Tijdens het spoeddebat over deze zaak op 19 juni 2008 heb ik aangegeven dat ik na afloop van de strafzaak een nader oordeel zou geven over de vrijheidsbeneming in deze zaak en dat ik in algemene zin zou ingaan op het gebruik van dwangmiddelen in deze en vergelijkbare kwesties. Die toezeggingen doe ik gestand met deze brief. Deze brief behelst tevens een reactie op de motie-Van der Ham¹. In antwoord op uw brief van 24 september 2010 deel ik tevens mede dat de schriftelijke vragen van het lid Dibi (GroenLinks) over deze zaak, worden beantwoord zoals aangegeven in de bijlage bij deze brief.

Voor mij staat voorop dat het de taak is van het Openbaar Ministerie over te gaan tot vervolging als het dat uit hoofde van zijn taak, de rechtsorde te handhaven, opportuun acht. Dat geldt ook voor vervolging ten aanzien van uitingsdelicten. Voor zover spanning ontstaat met grondrechten, zoals de vrijheid van meningsuiting, geldt dat die grondrechten hun begrenzing vinden in de wet. Daarbij is het van groot belang om – met het oog op het grote belang dat in de bescherming van de uitingsvrijheid gelegen is – met uiterste zorgvuldigheid te werk te gaan. Dit geldt zowel voor de beoordeling van de strafwaardigheid van het handelen, als voor de wijze waarop door middel van de toepassing van dwang- en opsporingsmiddelen door het Openbaar Ministerie wordt opgetreden.² Dwangmiddelen dienen altijd en juist ook in dit soort zaken met terughoudendheid te worden toegepast. Er moeten in deze zaken, gelet op de bijzondere aard van het delict en de maatschappelijke impact die de toepassing van dwangmiddelen daarbij teweeg kan brengen, hoge eisen worden gesteld aan de toets van proportionaliteit en subsidiariteit. Met andere woorden: slechts bij dringende noodzaak toepassen. Dat neemt niet weg dat bij acceptatie van het

¹ Kamerstukken II, 2007-2008, 31 200 VI, nr., 170, aangenomen 24 juni 2008.

² Zie mijn antwoorden op kamervragen; kamerstukken II, 2008-2009, Aanhangsel nr. 3406.

uitgangspunt dat grondrechten hun beperking vinden in de wet, ook acceptatie behoort van de consequentie dat soms – zelfs bij grote zorgvuldigheid en terughoudendheid – in individuele gevallen inzet van een dwangmiddel nodig is.

Het Openbaar Ministerie is zich terdege bewust van de bijzondere aandacht en zorgvuldigheid die dit soort zaken vereisen. Het Openbaar Ministerie heeft de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in de behandeling van discriminatiezaken, zowel waar het gaat om de aansturing van de politie als de afhandeling door het Openbaar Ministerie zelf.

Het is mijn inzet en die van het Openbaar Ministerie dat mensen die op een artistieke, uitdagende of scherpe manier deelnemen aan het maatschappelijk debat, daarvoor ook de ruimte krijgen.

Gesteld voor de vraag of in de onderhavige zaak van bovengenoemde uitgangspunten voldoende rekenschap is gegeven, verwijs ik naar hetgeen ik hierover reeds eerder in het debat heb gezegd en aan uw Kamer heb geschreven³. Het strafrechtelijk onderzoek heeft in dit opzicht niet tot andere gezichtspunten geleid. Ik kom dan ook in lijn met hetgeen ik eerder heb aangegeven tot de conclusie dat, achteraf bezien, de afweging tussen enerzijds het onderzoeksbelang en anderzijds het belang van de verdachte om in vrijheid te worden gesteld, tot een andere uitkomst had behoren te leiden waardoor de verdachte eerder in vrijheid zou zijn gesteld.

In de motie-Van der Ham is de regering verzocht 'zorg te dragen voor grotere zorgvuldigheid in de bejegening van vermeende opiniedelicten' en wordt gevraagd de Kamer te berichten over de manier waarop zij verder invulling wil geven aan de uitvoering van de motie-Bos. Laatstgenoemde motie riep de regering op het grondrecht van vrijheid van meningsuiting 'zowel in woord als in gedrag actief te verdedigen en uit te dragen zodra zij daar vragen over krijgt vorgelegd of wanneer in maatschappelijke discussies blijkt dat burgers uit angst voor represailles neigen tot zelfcensuur'.⁴ Het grondrecht van de vrijheid van meningsuiting maakt onbetwistbaar deel uit van de fundamenteën van onze democratische rechtsstaat. Het kabinet zal dit altijd en overal verdedigen. Er bestaat tussen uw Kamer en het kabinet geen enkel verschil van inzicht over het belang van het recht van elke burger in Nederland om zijn mening – in welke vorm ook – zonder voorafgaand verlot te openbaren, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet. Het kabinet hecht aan ruimte voor een scherp debat, juist om democratische verworvenheden te waarborgen⁵. Dit dient op een wederzijds respectvolle, constructieve en oplossingsgerichte wijze te geschieden. Het zoeken naar die balans acht het kabinet een maatschappelijke opgave voor alle burgers.

De Minister van Justitie,

³ Kamerstukken II, 2007-2008, 31 200 VI, nr. 158.

⁴ Kamerstukken II, 2006-2007, 30 800, nr. 9

⁵ Zie de kabinetsreactie op het derde rapport van de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie: Kamerstukken II, 2007-2008, 30 950, nr. 12. Ik wijs in dit verband tevens op de motie-Bos van 9 februari 2005, Kamerstukken II, 2004-2005, 29 754, nr. 7.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden

Datum
4 oktober 2010

Ons kenmerk
5669170/10

2010Z13581

Vragen van het lid Dibi (GroenLinks) aan de minister van Justitie over de niet verdere vervolging van een cartoonist (Ingezonden 24 september 2010)

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden

1

Kent u het bericht 'OM zal cartoonist Nekschot toch niet vervolgen'? 1)

Datum
4 oktober 2010

Ons kenmerk
5669170/10

Antwoord
Ja.

2

Vindt u het met de kennis van nu ook niet hoogst discutabel dat de betrokken cartoonist met veel machtsvertoon is gearresteerd, gelet op het feit dat nu wordt afgezien van strafvervolging, ondanks dat er volgens het Openbaar Ministerie (OM) wel degelijk sprake is van strafbare feiten?

3

Deelt u de mening dat dit getuigt van een inconsistentie?

Antwoord

In de onderhavige zaak is van belang dat het OM heeft geoordeeld dat zeven cartoons en twee stukken tekst een strafbare inhoud hadden. De verdenking terzake was indertijd de reden de verdachte aan te houden. Vervolgens heeft het OM om reden van opportuniteit geoordeeld dat de verdachte niet aan een verdere strafvervolging blootgesteld behoefde te worden. De argumentatie daarvoor was juist mede gelegen in de impact die deze zaak op de verdachte had gehad. De aanhouding en inverzekeringstelling maakten daarvan deel uit. Daarin is derhalve geen inconsistentie gelegen. Ik verwijs u verder naar mijn brief van heden over deze zaak.

4

Welke gevolgen heeft deze koers van het OM voor het vrije woord? Is de vrees terecht dat de huidige onduidelijkheid over de strafrechtelijke grenzen van het vrije woord en geschrift leidt tot zelfcensuur?

Antwoord

Ik verwijs naar mijn brief van heden.

5

Wordt het niet hoog tijd dat het College van Procureurs Generaal voorziet in een richtlijn die het OM handvatten biedt over de wijze waarop met potentiële uitingsdelicten dient te worden omgegaan?

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden

Antwoord

Ik heb in mijn brief van 29 mei 2008 (31 200 VI, nr. 158) aangegeven dat deze zaak een voorbeeld is van de uiterst gevoelige afweging van de belangen van de opsporing, van de verdachte en van de impact in de samenleving. Ik heb toen tevens aangegeven dat die gevoelige weging bij de uitoefening van bevoegdheden door het OM geen kwestie is van regels en protocollen. Zie verder mijn antwoorden van 27 september 2010 op de schriftelijke vragen van de leden Van der Ham en Dibi over het verhoor van een journalist (2010Z11586 en 2010Z12351).

Datum
4 oktober 2010

Ons kenmerk
5669170/10

1) NRC Handelsblad , 22 september 2010: 'OM zal cartoonist Nekschot toch niet vervolgen'